

VREDNOVANJE RADA U SPORTSKOJ REKREACIJI

1. UVOD

Pozitivni učinci sportske rekreacije na psihofizičku ravnotežu čovjeka, te njena uloga u socijalizaciji i vezi s prirodnim okruženjem svrstavaju je u sadržaje zaslužne za opće stanje čovjeka, a time i za zdravlje. Ostvarivanje sadržaja sportske rekreacije određeno je društveno ekonomskim prilikama, stečenim navikama i potrebama građanstva, ali i odgojnim, obrazovnim, kulturološkim, religioznim i drugim čimbenicima. Sportska rekreacija predstavlja kulturni način odmaranja čime se svjesno postiže povoljan učinak na zdravlje (Relac M.1990)*. Ona obuhvaća sve sadržaje sporta, prilagođene i prihvatljive za cjelokupnu populaciju. Suvremeni sport je dobio novu ulogu, a ta je da služi čovjeku u zadovoljenju njegovih potreba za kretanjem i aktivnošću u prirodnom okruženju. Brojne razvijene zemlje i zemlje u tranziciji u svoju razvojnu strategiju uključuju redovito vježbanje kao ključan oblik prevencije zdravlja modernog čovjeka. Takav pristup utječe na racionalizaciju troškova liječenja i smanjenja pojave brojnih bolesti tipičnih za razvijene zemlje primjerice: bolesti srca, pretilost, bolesti sustava za kretanje, dijabetes, osteoporoza, neuroza i sl., a posebice bolesti ovisnosti, asocijalna ponašanja i sl. Stoga se i čelnici različitih društveno političkih orijentacija znatno angažiraju oko ostvarivanja uvjeta za redovito bavljenje sportsko rekreacijskom aktivnosti svih ljudi. Takvim se pristupom nastoji pozitivno utjecati na kulturu i na kvalitetu života svih populacija čija se biološka i socijalna adaptacija na ubrzani ritam, zahtjeve života i rada znatno narušila.

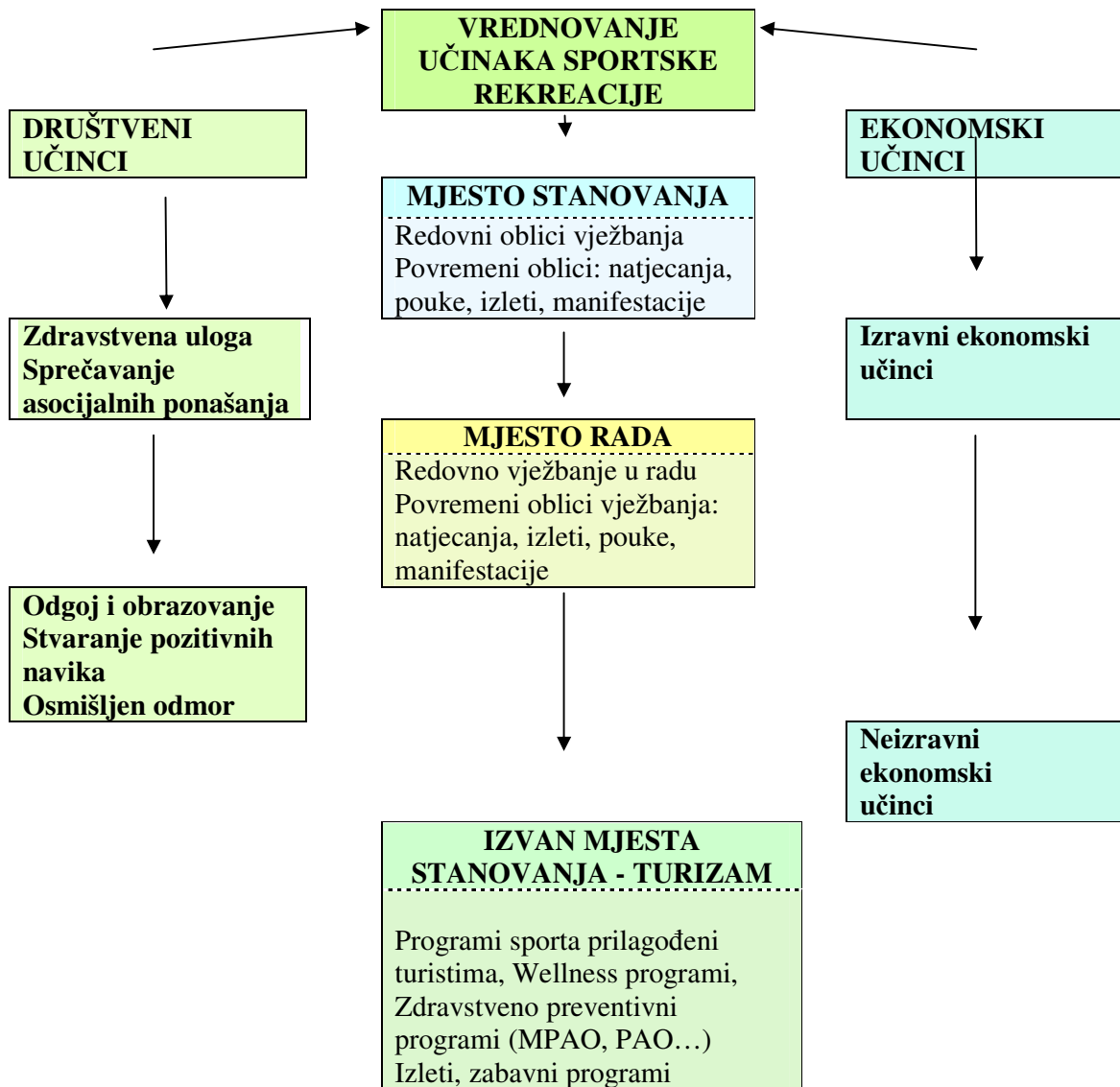
2. VREDNOVANJE REZULTATA SPORTSKE REKREACIJE

Primjena sadržaja i programa sportske rekreacije u Hrvatskoj, rezultirala je brojnim pozitivnim društveno ekonomskim učincima. Ti su učinci u našoj zemlji, permanentno praćeni i vrednovani tijekom pedesetak godina, i to od strane različitih profila stručnjaka: kineziologa, ekonomista, liječnika, sociologa, psihologa, tehnologa, hotelijera i dr. Rezultati sportske rekreacije praćeni su i sistematizirani u odnosu na:

- 1) mjesto odvijanja sadržaja sportske rekreacije;
- 2) strukturu sudionika sportske rekreacije;
- 3) stupanj uključenosti građanstva u sadržajima sportske rekreacije;
- 4) društvene vrijednosti od sudjelovanja u sadržajima sportske rekreacije;

5) ekonomske, direktne i indirektne učinke od sadržaja sportske rekreacije.

Shema 1: učinci sportsko rekreacijskih aktivnosti u različitim društveno ekonomskim područjima

Vrednovanjem učinaka sportsko rekreacijskih programa u različitim društveno ekonomskim uvjetima, došlo se do brojnih spoznaja. S obzirom na raznovrsnost oblika i širinu djelovanja sportsku rekreaciju možemo razvrstati na:

- programe sportske rekreacije kojima mijenjamo antropološki status sudionika, u što je uključena provjera inicijalnog stanja; praćenje i kontrola tranzitivnog stanja tijekom provedbe programa te provjera efekata tretmana nakon određenih vremenskih odnaka. U to su uključeni redovni oblici vježbanja (aerobik, pilates, fitnes, aktivnosti u vodi, ciljani programi vježbanja, specijalni programi vježbanja i sl.) koji se provode u mjestu stanovanja, te programirani aktivni odmori koji se provode izvan mjesta stanovanja u centrima za odmor i oporavak te zdravstveno preventivnu zaštitu.*

Temeljni ciljevi primjene programa sportske rekreacije su:

- **Transformacijski oblici** aktivnosti čiji je cilj optimalizacija ljudskih sposobnosti i karakteristika.
- **Korektivni programi** sportske rekreacije čiji je cilj: korigiranje lošeg držanja tijela; unapređivanje nižeg statusa lokomotornog sustava; poboljšanje sniženih funkcionalnih sposobnosti srčano žilnog i respiratornog sustava, otklanjanje kroničnog umor i sl.
- **Kompenzacijski oblici** aktivnosti predstavljaju nadoknadu onih aktivnosti koje nedostaju u svakodnevnom radu i životu, a misli se u prvom redu na tjelesnu aktivnost zatim, svježi zrak, prirodni ambijent, zabavu, druženje i sl.

3. VREDNOVANJE SPORTSKO REKREACIJSKIH PROGRAMA S DRUŠTVENOG ASPEKTA

U odnosu na strukturu korisnika sportsko rekreacijski programi imaju značajan utjecaj na pravilan rast i razvoj djece, socijalizaciju i prihvaćanje pozitivnih navika za redovitim vježbanjem. Značajna odgojno obrazovna uloga ogleđa se u poznavanju i prihvaćanju redovne tjelesne aktivnosti kao oblika prevencije zdravlja kroz cijeli život. Sama aktivnost koja se nudi kroz brojne sportske sadržaje omogućava svestran razvoj mladih koji nosi pozitivne fizičke, psihičke, socijalne i druge efekte na pojedinca i društvo. Kod odraslih osoba sportska rekreacija predstavlja čimbenik zdravlja i vitalnosti. U razvijenim zemljama zadnjih desetljeća postaje sredstvo za očuvanje i unapređenje zdravlja prihvaćenog kao stil života. Posljednjih desetljeća brojne svjetske organizacije okupljaju i potiču masovno bavljenje sportom radi zdravlja, a najpoznatija od njih je svjetska organizacija Tafisa* osnovana 1990. godine pod

nazivom «Sport za sve», koja danas okuplja preko 150 zemalja članica. Njihova je zajednička uloga briga oko promicanja i organizacije programa koji objedinjuju zdravlje, tjelesnu kulturu, rekreacijsku aktivnost, okolišni faktor i slobodno vrijeme. Cjelokupno djelovanje usmjereno je prema uključivanju što većeg broja radnih ljudi i građana u redovite oblike sportske rekreacije čiji je krajnji cilj poboljšanje zdravlja i kvalitete života.

Takva su nastojanja na međunarodnoj razini, imala značajan utjecaja na formiranje svijesti o potrebi za vježbanjem. Hrvatski savez sportske rekreacije «Sport za sve» također je član međunarodnog pokreta «Sport za sve» od samog osnutka, te svojim djelovanjem i brojnim akcijama na republičkoj i međunarodnoj razini djeluje poticajno u promicanju zdravlja kroz redovito vježbanje. Broj registriranih sudionika rekreacije u Hrvatskoj kreće se od 5 – 10% što je u odnosu na razvijene zemlje izrazito nizak udio (u skandinavskim zemljama udio rekreativaca prelazi 50%). Jedan od strateških ciljeva našeg društva trebao bi biti vezan uz stvaranje uvjeta za redovitim bavljenjem sportsko rekreacijskom aktivnosti cjelokupne populacije.

4. VREDNOVANJE SPORTSKE REKREACIJE S EKONOMSKOG STAJALIŠTA

Ekonomski rezultati od primjene sportsko rekreacijskih sadržaja u nekim razvijenim zemljama predstavljaju osnovu realizacije prihoda od usluge sporta u turizmu, sportsko rekreacijskim centrima, skijaškim i zimskim centrima, fitnessima, wellness centrima, zabavnim parkovima, kupalištima, lječilištima i sl. To znači da je sportska rekreacija postala masovno dobro i proizvod koji je na tržištu potražnje prepoznatljiv, ima svoju cijenu i prihode. Izravni učinci ostvaruju se od prodaje različitih programa ponude sportske rekreacije čiji su ciljevi: očuvanje i unapređenje zdravlja, poduka u raznovrsnim sportskim vještinama, organizacija natjecanja i turnira, organizacija aktivnosti u prirodi, zabava, doživljaj. Već desetljećima sportska rekreacija predstavlja ekonomsku kategoriju od čega se očekuju i dobivaju znatni prihodi, a ono što je značajno naglasiti je da se njena ekspanzija u različitim uvjetima i dalje nastavlja.

Neizravni ekonomski učinci od primjene sportske rekreacije također su mjerljivi rastom prihoda u pratećim sektorima primjerice: broja noćenja, prehrane i pića, posjete zabavnih i kulturnih programa, vanpansionske potrošnje, kupovine opreme i odjeće za sport. S druge strane procjenom zadovoljstva uslugama, što je subjektivna ocjena korisnika, djeluje se na kontrolu kvalitete koja predstavlja osnovu razvoja, promidžbe, konkurentnosti bitnu u

dinamici razvoja sportsko rekreacijske ponude. Takvi uvjeti osiguravaju zapošljavanje stručnog i pratećeg osoblja što pogoduje racionalizaciji socijalne i ekonomske politike zemlje.

5. ZAKLJUČAK

Sportska rekreacija je društvena pojava uvjetovana načinom života i rada. Kao sadržaj slobodnog vremena utječe na kvalitetu odmora, a time i rada suvremenog čovjeka. Njen značajan društveni doprinos ogleda se u očuvanju i unapređivanju zdravlja populacije što se iskazuje nižim stupnjem bolesti, manjim brojem nepoželjnih socijalnih ponašanja, što za društvo predstavlja visok doprinos u humanizaciji života modernog čovjeka. Sportska rekreacija kao uslužna djelatnost predstavlja visoko profitabilan proizvod sa stajališta izravnih i neizravnih ekonomskih rezultata. Hrvatska ima brojne mogućnosti za unapređenje sportske rekreacije u svim oblastima djelatnosti koje su od interesa društva. Ključno je stvoriti strategiju ulaganja u objekte i stručnjake, a to će unaprijediti sportsko rekreacijsku djelatnost na različitim područjima. Rezultati rada sportske rekreacije na taj će se način iskazivati kroz kvalitetne dugoročne društvene i ekonomske pokazatelje.

LITERATURA:

1. Avelini Holjevac I. (1998): Kontroling, Hotelijerski fakultet Opatija, Sveučilište u Rijeci.
2. Bartoluci M. (2002.): Menadžment u sportu. Informator, Zagreb
3. Relac M.(2000): Zbornik radova Ljetne škole pedagoga, FFK. Zagreb.
4. Relac M. i M. Bartoluci (1987): Turizam i sportska rekreacija, Informator, Zagreb.